

“ Στην παιδική ηλικία, γίνεται αντιληπτό μόνο αυτό που φαίνεται, χωρίς τίποτα να εξηγείται. Τα παιδιά δεν έχουν κοινωνική ανάλυση του τι συμβαίνει με αυτά, ή γύρω τους, έτσι ώστε το τοπίο και οι εικόνες που τους παρουσιάζονται πρέπει να παραμένουν ένα υπόβαθρο, το οποίο παίρνει νόημα αργότερα, κάτω από διαφορετικές περιστάσεις”

Carolyn Kay Steedman, *Landscape for a Good Woman* (33)

Τι είναι το παραμύθι;

Το παραμύθι είναι μια μικρή ιστορία, μια φανταστική αφήγηση, που διατυπώνεται με απλό και κατανοητό τρόπο και που συνήθως ξεκάνει με την φράση μια φορά και έναν καιρό, όποτε παραπέμπει αυτόματα σε άλλες εποχές που ο κόσμος ήταν ακόμη μαγικός. Οι ρίζες του ξεκινούν από πολύ παλιά ,μεταδιδόταν κυρίως από στόμα σε στόμα , και αργότερα και σε λογοτεχνική μορφή, και παραλλάσσεται αναλόγως με τον εκατοστή πολιτισμό που απευθύνεται. Τα πρόσωπα, ο τόπος και ο χρόνος στα παραμύθια είναι κυρίως φανταστικά, συμπεριλαμβάνουν στοιχεία μαγικά, όπως νεράιδες, ξωτικά, δράκους και πληθώρα απίστευτων καταστάσεων που μοιάζουν ονειρικά. Υπάρχει έντονη αλληλεπίδραση μεταξύ του φυσικού και υπερφυσικού στοιχείου, το ύφος του είναι συνήθως υπερβολικό , και συνηθίζεται τα αντικείμενα να αποκτούν μαγικές ιδιότητες και στοιχεία όπως ο ήλιος, ο ουρανός, το νερό ανθρωπινή μορφή. Το παραμύθι ωθεί το ακροατήριο στην ονειροπόληση και κύριος σκοπός του είναι η ψυχαγωγία .

Η “δύναμη” της αφήγησης..

Το παραμύθι βασίζεται κυρίως στην προφορική μετάδοση, όποτε πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του αφηγητή. Η αφήγηση είναι ένα γλωσσικό εργαλείο, που έχει ο άνθρωπος στη διάθεσή του για να εξιστορήσει αυτό που επιθυμεί, χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές και εκφραστικά μέσα όπως η ανάλλαξη της χροιάς και της έντασης της φωνής, οι παύσεις, οι μιμήσεις, η θεατρικότητα , ώστε το παραμύθι να φαίνεται σαν να ζωντανεύει.

Οι άνθρωποι συνηθίζουν να οργανώνουν τις εμπειρίες τους με τη μορφή αφηγήσεων, προκειμένου να κατανοήσουν γεγονότα, να προβλέψουν καταστάσεις και να λάβουν αποφάσεις. Η αφήγηση παραμυθιών σε νήπια κυρίως, ωφέλει στην συναισθηματική ανάπτυξη, στη διασκέδαση τους, στην ανάπτυξη της φαντασίας και του συναισθηματικού τους κόσμου, αλλά και γνωστικά στην απόκτηση γνώσεων, κριτικής σκέψης, και την κοινωνικοποίηση τους.

Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη

Η κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία κατά την οποία τα παιδιά αποκτούν την ικανότητα να καταλαβαίνουν καλύτερα τα συναισθήματα τους, να τα εκφράζουν και να τα διαχειρίζονται καλύτερα με αποτέλεσμα να αναπτύσσουν σημαντικές σχέσεις με τους άλλους. Αφού μαθαίνουν λοιπόν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα τους, και να γίνονται καλοί ακροατές μέσα από το άκουσμα των παραμυθιών, αρχίζει να αναπτύσσεται η ενσυναίσθηση , δηλαδή η ικανότητα να καταλαβαίνει το παιδί ή ακόμα και να βιώνει τα συναισθήματα ενός άλλου προσώπου και να μπαίνει στη θέση του, όποτε αναπτύσσεται και η συναισθηματική νοημοσύνη. Η συναισθηματική νοημοσύνη συμπεριλαμβάνει την ικανότητα της ενσυναίσθησης, και την ικανότητα προσαρμογής και αλλαγής των συναισθημάτων σε περιβάλλοντα, με σκοπό την επίτευξη των στόχων και σκοπών του ατόμου. Μέρος τη κοινωνικής ανάπτυξης του ατόμου είναι επίσης η αυτογνωσία, η αυτοεκτίμηση και η ανάπτυξη της ταυτότητας..

Με την ενσυναίσθηση μπορεί κάποιος να κατανοήσει τους παράγοντες που εμπλέκονται στις διαδικασίες με τις οποίες γίνεται η λήψη των αποφάσεων στο σήμερα, και τη διαδικασία της σκέψης που επηρεάζεται άμεσα από τις εμπειρίες του παρελθόντος. Ενώ η έλλειψη ενσυναίσθησης μαζί με άλλους παράγοντες επηρεάζουν τις εγκεφαλικές συνδέσεις τις οποίες χρησιμοποιεί ένα άτομο για την λήψη αποφάσεων στο μέλλον .

Επιπλέον η ανάγνωση παραμυθιών ,σύμφωνα με έρευνες, συμβάλει στην ανάπτυξη του λεξιλογίου ,στη σωστότερη χρήση και καλύτερη κατανόηση του ,αλλά και στη μείωση κοινωνικών συναισθηματικών διαταραχών, αφού έχει βρεθεί συσχέτιση ότι ελλείμματα στη γλώσσα ,και οι καθυστερήσεις λόγου οδηγούν σε κοινωνικές και συναισθηματικές διαταραχές.

Γνωστική ανάπτυξη και παραμύθι

Η ανάγνωση παραμυθιών συμβάλει ωστόσο και στην γνωστική ανάπτυξη ,κατά την οποία η γνώση αποκτάται σταδιακά και οι άνθρωποι εκπαιδεύονται για τον τρόπο που μπορούν να την αξιοποιήσουν μελλοντικά.

Η γνωστική ανάπτυξη είναι πεδίο της νευροεπιστήμης και της ψυχολογίας, που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ενός παιδιού σε σχέση με την επεξεργασία πληροφοριών, τις ικανότητες αντίληψης ,την εκμάθηση γλωσσών κατά τα πρώτα χρόνια της ανάπτυξης του παιδιού, κατά τα οποία παρουσιάζεται υψηλός βαθμός νευροπλαστικότητας, δηλαδή της ικανότητας του εγκεφάλου να αλλάζει.

Κινητική ανάπτυξη και παραμύθι

Η κινητική ανάπτυξη με την γνωστική ανάπτυξη μπορεί να είναι στενά συνδεδεμένες ,οπότε όταν υπάρχει νευροαναπτυξιακή διαταραχή και διαταραχή στη γνωστική ανάπτυξη , υπάρχουν και ανεπιθύμητες ενέργειες και στην κινητική ανάπτυξη. Αυτό συμβαίνει γιατί η παρεγκεφαλίδα και ο προμετωπιαίος φλοιός που είναι υπεύθυνα για την κινητική και γνωστική ανάπτυξη αντίστοιχα ,συνυπάρχουν άρα δεν λειτουργούν πλήρως αν υπάρχει έκπτωση η εξασθένηση σε ένα απτά δυο.

Ο αυστριακός ψυχολόγος και ψυχαναλυτής Bruun M. υποστηρίζει ότι τα παραμύθια διεγείρουν το μυαλό του παιδιού μέσω της φαντασίας, και συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του , παράλληλα βοηθούν τα παιδιά να βρουν τρόπους για να αντιμετωπίσουν τα εσωτερικά τους προβλήματα και τις ανησυχίες τους. Η πραγματικότητα σε συνδυασμό με την φαντασία, μέσα από τα παραμύθια ωθούν την ικανότητα της αυτονομίας και πρωτοβουλίας των παιδιών με αποτελεσματικό τρόπο, ενώ το παραμύθι διεγείρει την φαντασία και την συναισθηματικότητα, και παράλληλα αναπτύσσει δεξιότητες όπως της προσοχής και της μνήμης ανοίγοντας νέους δρόμους σκέψης ,ενώ ταυτόχρονα διδάσκει, χωρίς εμφανή σημάδια διδασκισμού.

Έρευνες έχουν δείξει ότι τα παραμύθια μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα πλαίσια της διδασκαλίας των παιδιών με ειδικές ανάγκες αναλόγως με την ιδιαιτερότητα του κάθε παιδιού για παράδειγμα σε παιδιά με σύνδρομο down βοηθού στην ανάπτυξη της αναγνωστικής ικανότητας, ενώ στα παιδιά με σύνδρομο asperger βοηθούν στην ανάπτυξη της φαντασίας, στη σύνδεση ιδεών και στην ολοκληρωμένη αντίληψη.

Συμπερασματικά, μέσα από πολλές έρευνες παρατηρείται ότι υπάρχει πληθώρα από οφέλη στην συναισθηματική, κοινωνική και γνωστική αλλά και την κινητική ανάπτυξη των παιδιών όταν από μικρή ηλικία τους διαβάζουν παραμύθια. Παρατηρείται επίσης η ενδυνάμωση και ο εμπλουτισμός του ψυχικού κόσμου του παιδιού, με ιδιαίτερα σημαντικό το ρολό του αφηγητή, για αυτόν τον λόγο η σχέση παιδιού και γονέα είναι ακόμα πιο στενή όταν διαβάζουν μαζί παραμύθια αφού βοηθού τον γονέα να κατανοήσει καλύτερα τον τρόπο σκέψης και τους φόβους του παιδιού του. Επιπρόσθετα το παραμύθι βοηθά το παιδί να διαχειρίζεται δύσκολες καταστάσεις όπως ασθένειες ή απώλειες, ενώ αναπτύσσεται η φαντασία του και συνεπώς μεγαλώνοντας το παιδί αυξάνεται και η δημιουργικότητα του.

“Παίρνει” σημαντικά μηνύματα σε σχέση με την οικογένεια, την φιλία, μαθαίνει έννοιες και αξίες όπως η αγάπη, η αλληλεγγύη, η βοήθεια και η πρόσφορα.

Στα οφέλη συμπεριλαμβάνεται επίσης πως η ανάγνωση παραμυθιών βοηθούν ένα νήπιο να γίνει συνεργάσιμο και κοινωνικό, να αποκτήσει θάρρος και να απελευθερωθεί από το φόβο, όπως για παράδειγμα τον φόβο της εγκατάλειψης.

Τέλος, αναπτύσσουν θετική σκέψη μιας και όλα τα παραμύθια τελειώνουν με την φράση και ζήσαμε εμείς καλά και αυτοί καλύτερα....

Σουμπέκα Χρυσάνθη

[TF – Todayfocus](#)